

Kummitav Imedemaa

November on rahvakalendri järgi hingedekuu – aeg, mil on avatud väravad meile tuntud, meeltele hoomatava ja teispoelse, tundmatu maailma vahel. Põhjamaades on see sageli aasta kõige pimedam aeg: niigi lühike päev on sombuse ilmaga hämar ja lume puududes ööd üha pimedamad ja pikemad – parim keskkond hirmu-, õuduse- ja fantaasiajuttude tekkimiseks ja levimiseks

Tee Koplis asuva Põhjala tehase juurde on rännak läbi pimeduse: tramm viib valgustatud linnast justkui pimedasse eikellegimaale, sõidukist maha astudes näeb veidi eemal tuledes tondilossi (hoonete kompleksi), mille paljudest uuest tuleb üles leida just see õige, astuda üles mööda napilt valgustatud treppi ilmetus koridoris ja jõuda viirastuslikku «elutuppa» täis diivaneid ja tugitoole, millele hubased põrandalambid kodu hõngu anda püüavad.

Äkitselt märkad, et ruum on pimenenud ja küljerõdult imbub sisse heledas kleidis pikajuukseline kahvatu naisekuju. Diivanite vahelt liugleb sisse teine, hiilib ettepoole kolmas ning lõpuks on neid neli: vaimolendid, kelle kahvatutes nägudes hõõguvad sütena tumedad silmad ja lõõmavad ahned suud. Neis on midagi naisvampiiridele omast – erootilise ahvatluse ja ängi segu, liikumises sulavat sujuvust ning rahutut rabadust.

Kõik koos ja väiksematesse rühmadesse jagunenult muudavad nad osaliselt nähtavaks selle «ohtlikkuse adrenaliini», mis tekib sukeldumisel hirmulugude ilma, ühtaegu tõmmates ja tõugates. Ilona Vapper ei räägi oma tantsulavastusega «Kummita!» õudusjuttu, vaid keskendub emotsioonidele, mis inimestes sedasorti lugusid lugedes, vaadates ja kuulates tekivad.

Nii jätkab ta oma bakalaureusetöös alustatud uurimust inimeste vajadustest (toona, paar aastat tagasi, käsitles ta Maslow' püramiidi) – ambitsioonikas ettevõtmine, eriti kui loobuda konkreetsest jutustusest ning keskenduda abstraktsematele, mitmeti mõistetavate liikumismustrite loomisele.

Emotsionaalset sisepinget kasvatavad kummilinte venivad kummitused, kes lindi plaksuga lõtvudes maha varisevad ja pinge vabastavad; viirastusolendite võbelevad ja värisevad kehad, pikad juuksed (neljast kolmel) valla ja voogamas ahvatlevalt ja hirmutavalt – tekivad üksikud pildid ja seisundid, mida hoiavad koos eelkõige tantsijaisiksused ja Põhjala tehase atmosfäär.

Paraku on abstraktsetel episoodidel konkreetse jutustuse toeta oht jääda seosetuteks ning vaataja tähelepanu kaldub hajuma: on ju keskenduda kergem, kui kõhedusele vaatamata tekib kikh teada

leht.postimees.ee

09.12.2019 16:20

Heili Einasto

tantsukriitik

Rahvuskooper Estonia

Estonia teater

Ballett

saada, kuhu lugu välja jõuab. Seekord valguvad kummitused ruumist välja peaaegu samamoodi, nagu nad sisenesid, kahe maailma vaheline värav sulgub ning vaataja on jälle koduses, kuigi kütmata ruumis.

Estonia pimedus

Peaaegu samasugune raam on rahvusballeti uuslavastusel «Alice Imedemaal»: lugu algab samamoodi jalutuskäiguga pimedas linnas, kuid seekord on pimendatud linn videoprojektsioon teatrimajas. See, mis Põhjala tehasesse minnes toimus reaalses maailmas, on Estonia teatris, mis asub ühes Tallinna kõige valgustatumas nurgakeses, esitatud virtuaalmaailma kaudu. Kuid siingi on oma «tondiloss» ja veidrad tegelased, kelle käitumine ei allu tavaloojika reeglitele. Ja siingi moodustab jutustus üksikute, suvaliselt järjestatud episoodide rea – ei mingit karakterite arengut või sündmuste seostatud kulminatsiooni.

Küll aga on hulganisti värvikaid tegelasi, kellest suur osa on loodud pigem pantomiimsete kui puhtantsuliste vahenditega: esimesena tuleb silma ette jõuline Ärtuemand, kes Ana Gergely esituses mõjus terava ja kapriisse daamina, Marika Muiste aga rõhutas Ärtuemanda erootilist dimensiooni – peade maharaiumine näis talle andvat seksuaalse laengu.

Hetk Ilona Vapperi lavastusest «Kummita!», fotol Mareeta Ojasaar, Katrin Kubber, Kristin Tagam.

Rasmus Aer

Mõlemale sihvakale kuningannale pakkus balletikooli õpilase kehastatud lühike Ärtukuningas lustaka äpuliku kontrasti. Suurepärase pisirolli Tõuguna tegid nii plastiliselt voolav Jevgeni Grib kui ka salapäraselt idamaine Ali Urata. Meeldejäävate episoodiliste tegelastena jäid meelde ratastel paterdav kilpkonn, kaksikud Kiigajaan ja Kiigajään, kes kahekesi ühe hundirattana lavale veerevad, jalga liipav mereröövlaslik Hertsoginna koos oma ustavalt askeldava kokaga ja videoprojektsiooni abil kord silmade, siis näo ja lõpuks tervikuna ilmuv ja kaduv Irvikkass.

Balleti lõpp rõhutas, et fantaasiategelased võivad astuda küülikuurst reaalsesse (teatri)maailma.

Ja kui juba videoprojektsioonist juttu, siis sellel on lavastuses kandev roll eriti esimese vaatuses: projektsiooni abil saame aimu Alice'i kasvamisest ja kahanemisest; veealusest maailmast, kus reaalsed tantsijad ja virtuaalsed veteolendid (kalad, meduusid jm) põimuvad lummapaks tervikuks; küülikuuru kosmosest –

multimeedia pole lavastuses mitte ainult trikk triki pärast, vaid keskkonda loov ja vormiv osaline.

Kahvatu peaosa

Lavastuse kõige nõrgem külj on minu silmis nn puhas ballett ehk see osa tantsust, mille puhul oli tunda, et see on teoses üksnes seetõttu, et seda võiks balletiks nimetada: siia jääb hulk Alice'ile loodud liikumisi, Alice'i ja Valge Küüliku ning Ärtusoldati ja Alice'i duett – liikumismustrid ise olid küll nüüdisballetile iseloomulikult nutikad, kuid kuna neil puudus sisuline funktsioon, jäid need asjaks iseeneses.

Kahvatuks jäi ka Alice'i roll – on ta ju pelgalt rõõmsameelne tütarlaps, keda läbielatud sündmused ja kohatud tegelased ei muuda, mistõttu pole ka Alice'i kehastajatel Alena Škatulal ja Laura Mayal võimalusi rollile sügavust anda. Nii jääb valitsema Imedemaa oma veidrate sündmuste ja karakteritega.

Ja just nii, nagu Ilona Vapperi lavastus «Kummita!» viitas, et viirastused ei ole üksnes pimedate ööde paine, rõhutas Gianluca Schiavoni balleti «Alice Imedemaal» lõpp, et fantaasiategelased võivad astuda küülikuurst reaalsesse (teatri)maailma – värav kahe ilma vahel ei ole kunagi täiesti suletud.

ARVUSTUS

«Kummita!»

Idee autor ja koreograaf: Ilona Vapper. Heli: Kärt Männa. Valgus: Aleksandr Mirson. Stsenograaf: Krete Tarkmees. Dramaturgiline abi: Märten Ratta. Etendajad: Katrin Kubber, Mareeta Ojasaar, Kristin Tagam, Helin Jürmann

Esietendus 2. novembril Kuressaare teatris, mängitakse Põhjala tehases Tallinnas (Marati 5).

«Alice Imedemaal»

Lewis Carrolli samanimelise jutustuse ainetel. Muusika: Pjotr Tšaikovski, Aram Hatšaturjan ja Alberto Nanetti viimase arranžeringus. Koreograaf: Gianluca Schiavoni, dekoratsioonid: Andrea Tocchio, kostüümid: Simona Morresi, video: Sergio Metalli, valgus: Valerio Tiberi (kõik Itaalia). Peaosades: Alice – Alena Škatula, Laura Maya; Valge Küülik – John Halliwell, lagi Bresciani, Ärtusoldat – Francesco Piciinin, Andrea Fabbri, Ärtuemand – Ana Gergely, Marika Muiste, Tõuk – Jevgeni Grib, Ali Urata. Esietendused Rahvusoperis Estonia 29. november ja 1. detsember 2019.

Sarnased uudised

[Kummitav Imedemaa \(96%\)](#)

Postimees 10.12.2019